



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 569/2024-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], zastúpenej Mgr. Alenou Mikudovou, Orlická 2698/16, Poprad, proti rozsudku Okresného súdu Spišská Nová Ves č. k. 7C/23/2019-218 z 19. novembra 2020, rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5Co/60/2021 z 26. mája 2022, uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/13/2023 z 26. júna 2024 a postupom súdov predchádzajúcim ich vydaniu, ako aj proti uzneseniu Okresného súdu Spišská Nová Ves č. k. 7C/23/2019-380 z 19. decembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. septembra 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva na ochranu vlastníckeho práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom okresného súdu č. k. 7C/23/2019-218 z 19. novembra 2020, rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5Co/60/2021 z 26. mája 2022 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo/13/2023 z 26. júna 2024 a postupmi súdov predchádzajúcimi ich vydaniu, ako aj uznesením okresného súdu č. k. 7C/23/2019-380 z 19. decembra 2022. Sťažovateľka navrhuje zrušenie napadnutých rozhodnutí a vrátenie veci okresnému súdu na ďalšie konanie, zároveň žiada priznať spoločne a nerozdielne finančné zadostučinenie vo výške 5 000 eur od označených porušovateľov a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka sa ako žalobkyňa domáhala určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam špecifikovaným v žalobe proti žalovanej.

Žalobu odôvodnila tým, že žalovanej udelila plnomocenstvo na jej zastupovanie v dedičskom konaní po ich spoločnej právnej predchodkyni (matke ich otca), avšak bez toho, aby bola vopred oboznámená s rozsahom majetku patriaceho do dedičstva. Žalovaná následne podľa sťažovateľky podvodným konaním uzatvorila v dedičskom konaní dohodu o vyporiadaní dedičstva, ktorá je absolútne neplatným právnym úkonom, pretože ju ňou žalovaná pripravila o jej dedičský podiel.

3. Okresný súd žalobu zamietol, pričom dospel k záveru, že v konaní nebolo preukázané porušenie práv a povinností zo strany žalovanej ako splnomocnenca a ani uvedenie sťažovateľky do omylu pri udelení plnomocenstva, ktoré riadne podpísala s úradne overeným podpisom. Sťažovateľka si mohla v danom čase v rámci dotknutého dedičského konania svoje práva chrániť sama. V konaní pred okresným súdom mohla byť navyše posudzovaná len relatívna neplatnosť dohody o vyporiadaní dedičstva týkajúca sa jej zákonného dedičského podielu. Na základe uvedeného bola žaloba napadnutým rozsudkom okresného súdu zamietnutá a žalovanej bola priznaná plná náhrada trov konania.

4. Rozsudok okresného súdu bol následne potvrdený napadnutým rozsudkom krajského súdu, v ktorom bola žalovanej priznaná náhrada trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

5. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľky v časti, v ktorej namietala vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP a v časti, v ktorej namietala nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, odmietol pre jeho neodôvodnenie prípustnými dovolacími dôvodmi podľa § 447 písm. f) CSP.

6. Okresný súd uznesením vyššieho súdneho úradníka č. k. 7C/23/2019-296 z 30. augusta 2022 rozhodol o výške trov konania a uložil sťažovateľke povinnosť nahradiť žalovanej trovy konania vo výške 2 539,93 eur. Napadnutým uznesením okresného súdu bolo uznesenie o výške náhrady trov konania zmenené s tým, že sťažovateľke bola uložená povinnosť nahradiť žalovanej trovy konania vo výške 3 047,92 eur, jej sťažnosť bola zamietnutá a žalovanej nárok na náhradu trov konania o sťažnosti nebol priznaný.

7. Sťažovateľka podala dovolanie aj proti napadnutému uzneseniu okresného súdu, ktoré odôvodnila jeho nepreskúmateľnosťou a nepresvedčivosťou podľa § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd toto druhé dovolanie sťažovateľky odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľky

8. Sťažovateľka argumentuje proti záverom súdov všetkých troch inštancií takto:

a) Okresný súd podľa nej nesprávne právne posúdil jej argument týkajúci sa jej neinformovanosti o rozsahu majetku patriaceho do dedičstva pri podpísaní plnomocenstva žalovanej na jej zastupovanie v dedičskom konaní, ako aj platnosť následne žalovanou uzatvorenej zmluvy o vyporiadaní dedičstva a celé dôkazné bremeno v dotknutom konaní presunul na sťažovateľku, konštatujúc, že nebola dostatočne ostražitá pri ochrane svojich práv.

b) Krajský súd nesprávne odmietol ako novotu jej argumentáciu týkajúcu sa obmedzeného rozsahu udeleného plnomocenstva iba na jeden právny úkon, ktorú podľa neho neuplatnila včas, hoci kľúčový listinný dôkaz bol ňou v konaní predložený už pred okresným súdom. Odôvodnenie

napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyznieva podľa sťažovateľky alibisticky. Najvyšší súd sa odmietol zaoberať nesprávnym právnym posúdením otázky neprípustnej novoty v odvolacom konaní a z jeho záveru o deficite právnej otázky „zásadného významu“ podľa sťažovateľky vyplýva, že krajský súd svoj rozsudok založil na záveroch, ktoré podľa najvyššieho súdu nie sú významné, a táto skutočnosť predstavuje dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.

c) Okresný súd rozhodol napadnutým uznesením o náhrade trov konania napriek tomu, že mal vedomosť o tom, že sťažovateľka podala proti rozsudku krajského súdu dovolanie, čím prejudikoval rozhodnutie dovolacieho súdu vo veci samej. Sťažovateľka ďalej poukazovala na arbitrárnosť napadnutého uznesenia okresného súdu v dôsledku nedostatočného posúdenia viacerých procesných úkonov vykonaných právnym zástupcom sťažovateľky z pohľadu ich účelnosti, nepredloženia listinných dôkazov o skutočnom vyplatení uvedenej náhrady trov konania sťažovateľkou (napr. faktúra), nesprávneho určenia tarifnej hodnoty predmetu konania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení so základným právom vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu rozsudkami okresného súdu a krajského súdu, ako aj uznesením najvyššieho súdu a postupmi predchádzajúcimi ich vydaniu, ako aj napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým bol zmenený výrok o náhrade výšky trov konania. Podľa sťažovateľky rozsudky okresného súdu a krajského súdu nie sú dostatočne odôvodnené a spočívajú na nesprávnom posúdení skutkového stavu v dôsledku nedostatočne vykonaného dokazovania bez verifikácie tvrdení žalovanej. Uznesenie najvyššieho súdu je arbitrárne a nedostatočne odôvodnené, pretože nezohľadnilo chyby vykonaného dokazovania v preskúvanom konaní. Napadnuté uznesenie okresného súdu je nedostatočne odôvodnené a arbitrárne nezohľadňuje princíp hospodárnosti a účelnosti pri rozhodovaní o priznaní náhrady trov konania.

III.1. K porušeniu označených základných práv sťažovateľky rozsudkom okresného súdu a krajského súdu:

10. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka proti napadnutému rozsudku okresného súdu podala odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd, a proti rozsudku krajského súdu podala dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd, sťažovateľka navyše ani netvrdí, že by nejakú námietku uplatnenú v ústavnej sťažnosti nemohla uplatniť už v podanom odvolaní, resp. dovolaní.

11. Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity, ktorý vo vzťahu k preskúvanému rozsudku okresného súdu a krajského súdu opodstatňuje uprednostnenie právomoci odvolacieho súdu, resp. dovolacieho súdu (čl. 127 ods. 1 ústavy). Uvedená skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum namietaných porušení rozsudkami okresného súdu a krajského súdu, preto ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v tejto časti ústavnú sťažnosť odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K porušeniu označených základných práv sťažovateľky uznesením najvyššieho súdu:

12. Integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04).

13. Uvedené východiská bol povinný dodržiavať v konaní a pri rozhodovaní o namietanej veci aj najvyšší súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu v rámci predbežného prerokovania sťažnosti posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná, a na tomto základe formulovať záver, či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená. Ústavný súd sa na tento účel oboznámil s dovolaním sťažovateľky, ktoré odôvodnila dôvodmi prípustnosti podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP, a s napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

14. Sťažovateľka v argumentácii predloženej v dovolaní, ktorá sa, čo sa týka jej obsahu, zhodovala s argumentáciou predloženou v jej ústavnej sťažnosti, vo vzťahu k dôvodom dovolania podľa § 420 písm. f) CSP poukazovala na nedostatočné odôvodnenie rozsudku krajského súdu a nedostatky vykonaného dokazovania. Najvyšší súd v odôvodnení vo vzťahu k tejto argumentácii definoval predmet preskúmaného konania a poukázal na to, že samotné splnenie dôkaznej povinnosti nemožno stotožňovať s unesením „dôkazného bremena“, tzn. s povinnosťou preukázať predložené tvrdenia. Následne dospel pri posúdení tejto veci k záveru, že súdmi ustálené skutkové okolnosti a z nich vyvedené právne závery (existencia právoplatného dedičského rozhodnutia, osvedčenia o dedičstve bráni tomu, aby súd v tomto sporovom konaní opätovne preskúmal, hoci len prejudiciálne, platnosť dedičskej dohody a v tej súvislosti tiež plnomocenstva udeleného v predmetnej dedičskej veci), ako ani záver krajského súdu týkajúci sa posúdenia novoty v odvolacom konaní (tvrdenie o udelení plnomocenstva na pojednávaní predstavovalo skutkovú okolnosť namietanú až v odvolacom konaní, hoci jeho predloženiu v prvostupňovom konaní nič nebránilo, a zároveň išlo o tvrdenie, ktoré bolo v rozpore s obsahom listinného dôkazu – predloženým plnomocenstvom) najvyšší súd nepovažoval za nelogické či svojvoľné.

15. V podanom dovolaní sťažovateľka namietala aj nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Najvyšší súd vo svojej reakcii na túto námietku vyhodnotil, že sťažovateľka prípustnosť dovolania podľa tohto dôvodu nijako nekonkretizovala a z obsahu dovolania nebolo možné ani vyabstrahovať, ktorá otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Na základe uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že v predmetnej veci neboli splnené podmienky prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

16. S prihliadnutím na obsah argumentácie sťažovateľky v ústavnej sťažnosti ústavný súd konštatuje takmer úplnú absenciu ústavnoprávnej argumentácie na úrovni ústavnej polemiky so závermi dovolacieho súdu. Sťažovateľka zjavne poňala podanie ústavnej sťažnosti ako ďalší

inštančný stupeň všeobecného súdництва, pretože v nej v zásade iba opakuje svoju argumentáciu predloženú v konaní pred okresným súdom a krajským súdom. Ústavný súd pripomína, že nie je ďalšou opravnou inštanciou v sústave všeobecného súdництва a jeho zásah je žiaduci len v prípade, ak výklad a aplikácia podústavného práva všeobecnými súdmi sú zjavne excesívne a svojou intenzitou a následkami predstavujú zásah do označeného základného práva, resp. sú v extrémnom nesúlade so všeobecnou požiadavkou spravodlivosti (IV. ÚS 156/2021, IV. ÚS 150/2021, IV. ÚS 233/2020).

17. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu nemožno vyčítať žiadnu svojvoľnosť či nedostatočnosť. Najvyšší súd poskytol sťažovateľke dostatočnú odpoveď na jej námietky týkajúce sa posúdenia ňou uplatneného nároku, a preto jeho závery nemožno považovať za arbitrárne či svojvoľné, a tak z ústavného hľadiska za neospravedliteľné a neudržateľné, ktoré by mali za následok porušenie sťažovateľkou označených práv. Právny záver najvyššieho súdu o deficite otázky „zásadného významu“, ktorý podľa sťažovateľky poukazuje na nedostatok relevantných dôvodov napadnutého rozsudku krajského súdu, je ňou nesprávne interpretovaný. Najvyšší súd týmto záverom poukázal na nesplnenie zákonnej požiadavky na odôvodnenie dovolania sťažovateľkou, keďže jeho súčasťou by mala byť aj identifikácia otázky relevantnej v zmysle § 421 ods. 1 CSP jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom, ktorý by umožnil posúdiť prípustnosť podaného dovolania. V prípade absencie vymedzenia takejto otázky najvyšší súd nie je povinný zaoberať sa posúdením každej procesnoprávnej či hmotnoprávnej otázky relevantnej pre rozhodnutie krajského súdu. Ústavný súd v súvislosti s argumentáciou sťažovateľky považuje ďalej za potrebné pripomenúť, že nesprávnosť právneho posúdenia veci nemožno vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu, ale len argumentáciou spochybňujúcou použitie právnej normy súdom na daný prípad alebo jej interpretáciou, prípadne jej aplikáciou súdom na zistený skutkový stav. Takáto argumentácia sa však v dovolaní sťažovateľky, s ktorého obsahom sa ústavný súd taktiež oboznámil, nenachádza. Samotné spochybňovanie zistených skutočností, ktoré v čase rozhodovania okresného súdu, krajského súdu aj najvyššieho súdu vyplynuli z listinných dôkazov (plnomocenstvo, právoplatné osvedčenie o dedičstve) a preukazovali platnosť uzavretej dohody o vyporiadaní dedičstva, je len vyjadrením nesúhlasu s neúspechom v konaní o veci samej a ako také nie je spôsobilé vyvolať ústavnoprávny prieskum napadnutého uznesenia o odmietnutí dovolania.

18. Ústavný súd limitovaný dôvodmi podanej ústavnej sťažnosti tak dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom označených základných práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3. K porušeniu označených základných práv sťažovateľky uznesením okresného súdu:

19. Sťažovateľka ústavnou sťažnosťou napadla aj uznesenie okresného súdu, ktorým bolo rozhodnuté o zmene výšky trov konania, zamietnutí jej sťažnosti a nepriзнaní náhrady trov konania o sťažnosti.

20. Jednou zo základných podmienok prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 124 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako podanej oneskorene. Prijatiu ústavnej sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie teda bráni i oneskorenosť jej podania.

21. Ako z príloh priložených k ústavnej sťažnosti vyplýva, uznesenie okresného súdu nadobudlo právoplatnosť 3. januára 2023. Ústavná sťažnosť sťažovateľky bola ústavnému súdu doručená 27. septembra 2024, t. j. celkom zjavne po uplynutí dvojmesačnej lehoty od právoplatnosti napadnutého rozsudku. Ak sťažovateľka odvodzuje včasnosť podania ústavnej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu od doručenia rozhodnutia dovolacieho súdu, ústavný súd pripomína, že zachovanie lehoty podľa poslednej vety § 124 zákona o ústavnom súde sa vzťahuje iba na taký mimoriadny opravný prostriedok, ktorý je pre účastníka konania procesne prípustný. Dovolanie proti uzneseniu sudcu okresného súdu je *ex lege* vylúčené (§ 219 CSP *a contrario*).

22. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol ako oneskorene podanú podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde.

23. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o ďalších jeho návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. novembra 2024

Libor Duľa
predseda senátu